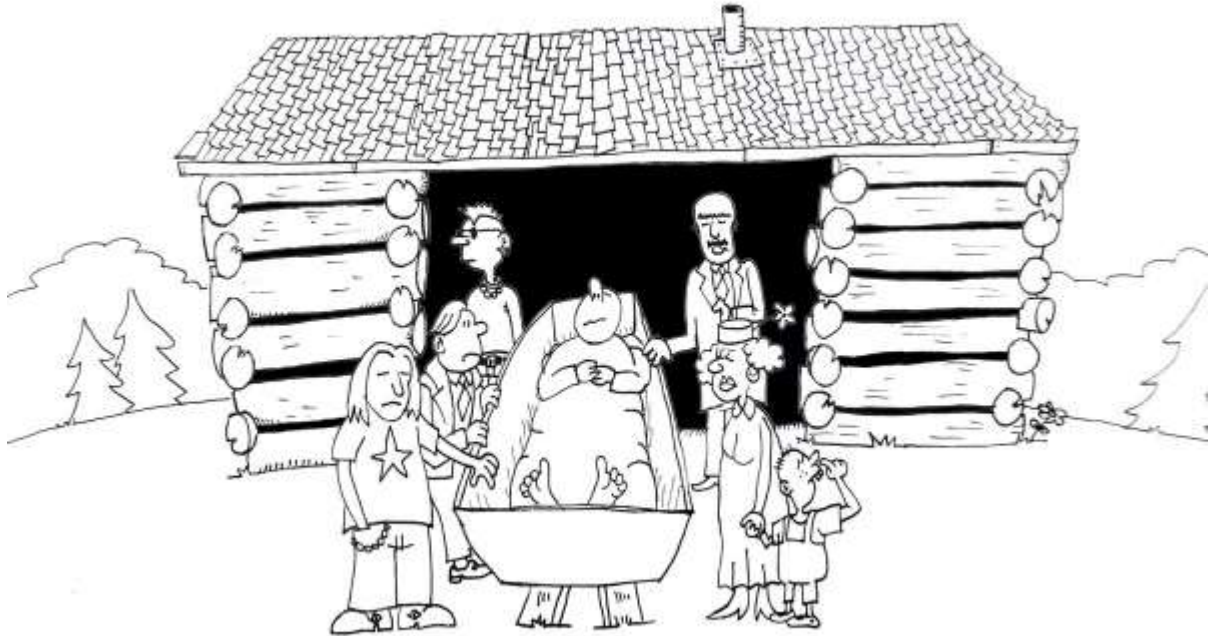

Kansi auki ja katsomaan

Symposiumi kannusti kuoleman avoimeen kohtaamiseen kuin entisajan valokuvissa. Piirros: Arttu Laakkonen

Piispa Jari Jolkkonen lähensi maanantaina luterilaista kirkkoa ortodoksiseen:

– Olen muuten sitä mieltä, että myös luterilaisessa siunauksessa arkun kannen pitäisi olla auki.

Lausettaan piispa oli pohjustanut kertomalla, kuinka hän suvun valokuva-albumeita selatessaan oli törmännyt siihen samaan asetelmaan kuin monien muidenkin sukujen nykyvesat vanhoja kuvia katsellessaan.

Avonaisen arkun äärellä suuri joukko ihmisiä katsoo kameraan.

Jolkkonen lausui kannanottonsa avatessaan Karjalan teologisen seuran yliopistolla järjestämää kuolema-symposiumia, joka yhdisti teologit, terveysalan ammattilaiset, molempien alojen opiskelijat ja runsaan joukon muita asiasta kiinnostuneita.

Eri puheenvuoroja kuunnellessa tuli oivallus, että kuolemallehan sopisi sama mainoslause kuin kännykkämenestyksensä alkuaikojen Nokialle: connecting people.

Kuoleman lähestymiseen liittyy ihmisten lähestymistä. Elämä nähdään kokonaisuutena, jonka aikana tehtyjä pahoja tekoja pyydetään läheisiltä anteeksi, ja jonka aikana koetusta hyvästä kiitetään.

Uusia asioitakin elämään tulee kuoleman lähestyessä.

– Jo 60–70-luvuilla sairaalapappina ollessani huomasin, kuinka monet puhuivat myönteisesti lähestyvistä kuolemasta, asian muotoili Matti-Pekka Virtaniemi, joka törmäsi ilmiöön uudestaan valmistellessaan väitöskirjaa ALS-tautiin sairastuneen eksistentiaalisesta prosessista.

– Suhde lapsiin ja perheeseen ja parisuhteeseen rikastuu ja syvenee monella.

Kuoleman läheisyys myös herkistää aistimaan pieniä asioita. Kun liikkuminen rajoittuu terassilla istumiseen, tuulen aistiminen iholla tai pilkkijän näkeminen järven jäällä ovat isoja iloja.

Mutta eihän se yhtä elämänilojen oivaltamisen riemua ole.

Tieto tappavasta sairaudesta myös katkeroittaa monet. Piispa Jolkkonen määritteli kehityksen sanomalla, että ensin on shokki, sitten masennus, sitten merkityksen etsiminen ja lopulta merkityksen löytäminen.

– Onko olemassa jämähtämistä siihen ensimmäiseen vaiheeseen? Miten lääkärin, hoitajan tai papin pitää siinä tilanteessa toimia, Jolkkonen kysyi.

– En ajattele, että on kieltämistä, vaan semmoisen matkan tekemistä, joka ihmiselle on mahdollista. Ammattilainen voi siinä tilanteessa antaa itsensä ihmisenä, Virtaniemi vastasi.

Syöpätautien ja sädehoidon erikoislääkäri Kristiina Tyynelä-Korhonen puolestaan myönsi, että kaikki eivät jaksa ottaa asiaa mieleensä. Tyynelä-Korhonen käytti ilmausta itseltään salaa kuoleminen:

– Pieni osa ei pysty ottamaan asiaa vastaan, emmekä me voi pakolla sitä hänelle kaataa.

Niin Tyynelä-Korhonen, sairaalapappina toiminut Kati Häkkinen kuin sairaanhoitajien asenteita kuolemaan ja eutanasiaan väitöksessään tutkiva Anja Terkamo-Moisiokin myönsivät, että jatkuva kuoleman kanssa työskentely vie voimia.

Terkamo-Moisio otti esille hoitajien työmäärän kertomalla yhden hoitajan kokemuksen.

– Potilas oli sanonut, että jää tänne, mua pelottaa. Hoitajalla oli 32 muuta potilasta, ja hänen oli pakko sanoa, että pakko on käydä välillä muualla, mutta tulen ihan kohta takaisin. Kun hoitaja palasi, hän joutui toteamaan, että potilas oli kuollut yksin.

Kaikkia kuolevia ei ole mahdollista sijoittaa omiin erillisiin huoneisiin.

Terkamo-Moisio konkretisoi, että kahden sängyn etäisyys on fyysisesti lyhyt mutta henkisesti valtava: toisesta potilas on lähdössä kotiin, toisesta kuolemaan. Kun hoitaja pyörähtää sänkyjen välissä 180 astetta, hän joutuu tekemään valtavan asenteellisen muutoksen.

Terkamo-Moision mukaan hoidon laatuun vaikuttaa se, miten hoitaja itse suhtautuu kuolemaan.

– Kuolemasta, kun sitä ei vältellä, tulee luonnollinen osa hoitajan työtä. Koulutus vain on järjestetty eri tavoin eri oppilaitoksissa. Se, millaista opetusta opiskelija saa, riippuu opettajan suhtautumisesta kuolemaan.

Entäpä hengellisten tarpeiden huomioon ottaminen terveysalan ammattilaisten koulutuksessa?

Niin lääkäri Tyynelä-Korhonen kuin hoitajista puhunut Terkamo-Moisiokin myönsivät, että parantamisen varaa on.

Tilanteet voivat tulla eteen nopeasti.

– Monesti hoitaja joutuu kohtaamaan myös ne hengelliset tarpeet, Kati Häkkinen vastasi sairaalapapin kokemuksellaan.